

exemplar lucr.

ACADEMIA ROMÂNĂ

INSTITUTUL DE ISTORIE "NICOLAE IORGA"

STUDII ȘI MATERIALE

DE

ISTORIE MEDIE

VOLUMUL XXI

2003

MUZEUL BRĂILEI

EDITURA ISTROS

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE "NICOLAE IORGA"

STUDII ȘI MATERIALE
DE
ISTORIE MEDIE
VOL. XXI, 2003

S U M A R

IN HONOREM

ȘERBAN PAPACOSTEA la 75 de ani (<i>Virgil Ciociltan</i>)	11
CONSTANTIN BĂLAN la 75 de ani (<i>Paul Cernovodeanu</i>)	13

FAMILIE, SOCIETATE, MENTALITĂȚI ÎN EVUL MEDIU

CLAIRE DOLAN (Québec, Canada), Les testaments multiples en Provence: rythmes et temps individuels	15
VIOLETA BARBU, Systèmes successoraux en pays de coutume: la substitution en Valachie (1450-1650)	33
CONSTANȚA GHIȚULESCU, Jocurile căsătoriei în Valahia secolului al XVIII-lea. Studiu de caz: Constantin Brezoianu vs. Marica Filipescu	47
GHEORGHE LAZĂR, Familie și sentiment în Vechiul Regim românesc. Note pe marginea testamentului lui Radu Goran Olănescu	57
ANDREEA IANCU, Binecuvântarea și blestemul părinților în discursul testamentar (București, sfârșit de secol XVIII - început de secol XIX). Studiu de caz	67

PUTERI MARITIME, PUTERI TERESTRE (SEC. XIII-XVIII)

RADU ȘTEFAN VERGATTI, Români, bulgari, cumani și tătari la Dunărea de Jos în prima jumătate a secolului al XIII-lea	81
ANDREEA ATANASIU, Nave venețiene și genoveze în bazinul pontic (sec. XIII-XIV)	103
OVIDIU CRISTEA, Veneția și cruciada de la Nicopol	117
MATEI CAZACU (Paris), Venise et la Moldavie au début du XV ^e siècle	131
ȘTEFAN ANDREESCU, Un act genovez din 1453 sau despre limitele metodei cantitative	139
ANCA POPESCU, Flotila Dunării otomane (secolul al XVI-lea)	151
CRISTIAN LUCA, Alcune considerazioni concernenti una lettera di Alessandro Lăpușneanu al mercante cretese Leonin Servo, con particolare riguardo alle implicazioni di tipo politico ed economico nei Principati Romeni	161
EUGEN DENIZE, Românii, Liga Sfântă și otomanii în epoca bătăliei de la Lepanto (1570-1574)	173
ILEANA CĂZAN, Rapoarte și itinerarii austriece privind situația strategică a țărilor române (1716-1739), în contextul politicii europene a Imperiului habsburgic	195

VARIA

ALEXANDRU MAREȘ, Considerații pe marginea a două valoroase Tetraevanghele slavone	209
TUDOR - RADU TIRON, O veche stemă a Transilvaniei și legăturile acesteia cu heraldica familiei de Hunedoara	223
ȘTEFAN S. GOROVEI, Un ctitor uitat la Putna și asocierea la atributele puterii suverane	257
MARIA MAGDALENA SZÉKELY, Ștefan cel Mare și sfârșitul lumii	271
MĂRIA PAKUCS, Florini și dinari în registrele vamale ale Sibiului din secolul al XVI-lea. Scurt demers metodologic	279
OANA RIZESCU, Construirea statului prin controlul datoriilor. Chezașia și relațiile contractuale în Țara Românească în secolele XV-XVII. Partea I. Sec. XV-XVI	287
PETRONEL ZAHARIUC, "Prima domnie" a lui Gheorghe Ștefan (4/14 aprilie - 21 aprilie/ 1 mai 1653)	311
IONEL CÂNDEA, Cetatea Albă în istoriografia românească (II)	327

RESTITUIRI

† FRANCISC PALL, Organizarea politică, administrativă, fiscală, judecătorească, militară și bisericească a Transilvaniei în sec. XIV-XV	349
PETRE Ș. NĂSTUREL, Schitul Maicilor din București. Memoriu istoric	369
ADDENDA ET CORRIGENDA	379

Documenta Romaniae Historica, A. Moldova, vol. XXVI (1641-1642), volum întocmit de I. Caproșu, Edit. Academiei Române, București, 2003, XCVIII+886 p. (Laurențiu Rădvan); *Documenta Romaniae Historica*, B, Țara Românească, vol. XXXIV (1649), întocmit de Violeta Barbu, Gheorghe Lazăr, Oana Rizescu, Edit. Academiei Române, București, 2002, 373 p. (C. Bălan); *Documente privitoare la istoria orașului Iași. Acte interne (1726-1740)*, îngrijit de Ioan Caproșu, Edit. „Dosofoței”, Iași, 2001 [XV + 438 p. + facsimile p. 439-655] (C. Bălan); N. RĂILEANU, *Documente medievale moldovenești din Arhiva de Război s Suediei*, Tipografia Centrală, Chișinău, 2001, 308 p. (Andrei Pippidi); *Inschriften der Stadt Hermannstadt aus dem Mittelalter und der Frühen Neuzeit*, ed. Ioan Albu, Sibiu, Hora Verlag și Arbeitskreis für Siebenbürgische Landeskunde Heidelberg, 2002 (Mária Pakucs); KONSTANTIN MICHAILOVIĆ DI OSTROVICA, *Cronaca turca ovvero Memorie di un giannizzero*, a cura di Alda Giambelluca Kossova, traduzione di Angiolo Danti, note di Marco Clementi, Sellerio editore, Palermo, 2001, 184 p. (Ștefan Andreescu); *Reformation zwischen Ost und West. Valentin Wagners griechischer Katechismus (Kronstadt 1550)*, ed., introd., comentarii și trad. de Andreas Müller. Köln, Böhlau Verlag, 2000. (Schriften zur Landeskunde Siebenbürgens, vol. 23), 388 p. + XXXV p. introd., anexă, indici, bibl. (Mária Pakucs); YUNUS ZEYREK (ed.), *Tarih-i Osman Paşa. Özdemiroğlu Osman Paşa'nın Kafkasya fetihleri (H. 986-988 / M. 1578-1580) ve Tebriz'in fethi (H. 993 / M. 1585)* (Cronica referitoare la Osman Paşa. Cuceririle caucaziene ale lui Özdemiroğlu Osman Paşa – 986-988 H. /1578-1580 – și cucerirea de către acesta a Tabrizului – 983 H. /1585), Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001, XII + 212 p. (Adrian Tertecel); *Litterae Missionarum de Hungaria et Transilvania (1572-1717)* I. Editit István György Tóth, Roma-Budapest, 2002, 756 p. (Violeta Barbu); *Demetrii Principis Cantemirii. Incrementorum et decrementorum Aulau Othman[n]icae sive Aliothman[n]icae Historiae a prima gentis origine ad nostra usque tempora deductae libri tres*, praefatus est Virgil Căndea, critice editit Dan Slușanschi, Edit. Amarcord, Timișoara, 2001, 550 p. (Violeta Barbu); MARIA GEORGESCU, *Lapidarium din Târgoviște, secolele XV-XIX*, Edit. Daim, București, 2002, 207 p. + 114 il. (Radu Ștefan Vergatti); Arhivele Naționale ale României, *Colecția Achiziții Noi. Indice cronologic nr. 25*, vol. I (Sf. sec. XIII-1685), întocmit de Marcel-Dumitru Ciucă, Silvia Vătafu-Găitan, București, 2002, 309 p. (Gheorghe Lazăr); FLORIN MARINESCU, *Roumanika eggrafa tou Aghios Orous archeio Protatou*, Athina, 2001, 658p.; idem, *Roumanika eggrafa tou Aghios Orous archeio Ieras Monis Aghios Paulou*, Athina, 2002, 600 p. (Violeta Barbu); MANFRED STOY, *Historische Bücherkunde Südosteuropa*, Band II., *Neuzeit*, Teil 2: *Rumänien 1521-1918*, 687, indice, Oldenbourg Verlag, München, 2002. (Ileana Căzan); MONICA MIHAELA BUSUIOC, *Munca și răsplata ei. Secolele XVII-XVIII. Studiu de terminologie*, vol. I-II, Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan-Al.Rosetti”, București, 2001-2002 (Pedro Cristian Ionescu Pérez); ȘTEFAN J. FAY, *Cronologia lui Ioan Kemény (Caietele unui roman care nu s-a scris)*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2002, 247 p. (Mihai Sorin Rădulescu); *Die Pfarrer und Lehrer der Evangelischen Kirche A.B. in Siebenbürgen*, I. Band:

Von der Reformation bis zum Jahre 1700, bearbeitet von Ernst Wagner, Köln, Weimar, Wien, 1998, XVII + 439 p. (Schriften zur Landeskunde Siebenbürgens, Band 22/1) (Alexandru Ciocîltan); *In honorem Ioan Caproșu. Studii de istorie*, volum îngrijit de Lucian Leuștean, Maria Magdalena Székely, Mihai Răzvan Ungureanu și Petronel Zahariuc, Polirom, Iași, 2002, 535 p. (Constantin Dobrilă); GHEORGHE I. CANTACUZINO, *Cetăți medievale în Țara Românească în secolele XIII-XVI*, București, Edit. Enciclopedică, 2001, 294 p. (Șerban Papacostea); *Das Zeitalter König Sigmunds in Ungarn und im Deutschen Reich*. Herausgegeben von Tilmann Schmidt und Péter Gunst. Universität Debrecen, Institut für Geschichtswissenschaften; Debrecen University Press, 2000, 218 p. (Történelmi Figyelő Könyvek. 8.) (Viorel Achim); NECDET SAKAOĞLU, *Bu Mülkün Sultanları. 36 Osmanlı Padişahu* (Sultanii acestui stat. Cei 36 de pașahi otomani), Istanbul, Oğlak Yayıncılık ve Reklamcılık Ltd. Şti., 2000, 624 p. (Adrian Tertecel); NÂZİM TEKTAŞ, *Sadrâzamlar* (Marii viziri), Istanbul, Çatı Kitapları, 2002, 760 p. (Adrian Tertecel); MIRCEA SOREANU, *Marii viziri Köprülü (1656-1710). Relații politice și militare între Țările Române și Imperiul otoman*, București, Edit. Militară, 2002, 320 p. (Adrian Tertecel); RADU CIUCEANU, *Autocrație și naționalism. Destinul unei dinastii*, București, 2001, 485 p. + ilustr. + un arbore genealogic. (Mihai Sorin Rădulescu); VIRGIL CIOCÎLTAN, *Mongolii și Marea Neagră în secolele XIII-XIV. Contribuția cinghizhanzilor la transformarea bazinului pontic în placa turnantă a comerțului euro-asiatic*, București, Edit. Enciclopedică, 1998, 299 p. + hărți. (Ștefan Aftodor); ȘERBAN TURCUȘ, *Sfântul Scaun și românii în secolul al XIII-lea*, Edit. Enciclopedică, București, 2001, 354 p. (Victor Spinei); ALEXANDRU ELIAN, *Bizanțul, Biserica și Cultura românească. Studii și articole de istorie*. Ediție îngrijită de pr. prof. dr. Vasile V. Muntean, Iași, Trinitas, 2003, 432 p. + il. (Paul Cernovodeanu); ALAIN BOUREAU, *La loi du royaume. Les moines, le droit et la construction de la nation anglaise (XIe-XIIIe)*, Paris, Les Belles Lettres, 2001, 356 p. (Violeta Barbu); ANTONI MIRONOWICZ, *Kościół prawosławny w dziejach dawnej Rzeczypospolitej* (Biserica ortodoxă în istoria Republicii Polone), Białystok 2001, 352p; *Sylwester Kossow, władca białoruski, metropolita kijowski* (Silvester Kossow vlădica Rusiei Albe, mitropolit al Kievului), Białoruskie Towarzystwo Historyczne, Białystok 1999, 144 p.; *Metropolita Józef Nielubowicz Tukalski* (Mitropolitul Józef Nielubowicz Tukalski), Białoruskie Towarzystwo Historyczne, Białystok 1998, 127p; *Teodozy Wasilewicz archimandryta slucki, biskup białoruski* (Arhimandritul Teodosie Wasilewicz arhimandrit de Sluck și episcop al Rusiei Albe) Białoruskie Towarzystwo Historyczne, Białystok 1997, 80p. (Tatiana Cojocar); *The Refomation in Eastern and Central Europe*, edited by Karin Maag, Scholar Press, Humpshire, St. Andrews Studies in Reformation History, 1997, p. 235 (Violeta Barbu); ȘTEFAN ANDREESCU, *Perspective medievale*, Edit. Nemira, București, 2002, 270 p. (Gheorghe Lazăr); MATEI CAZACU, *Minuni, vedenii și vise premonitorii, în trecutul românesc*, Edit. Sigma, București, 2003, 216 p. + il. color (Ștefan Andreescu); Meinolf Arens, *Habsburg und Siebenbürgen 1600-1605: gewaltsame Eingliederungsversuche eines ostmitteleuropäischen Fürstentums in einen frühabsolutistischen Reichsverband*, Köln, Böhlau Verlag, 2001 (Studia Transylvanica, vol. 27), 397 p., anexe, hartă, indici de localități și de persoane (Mária Pakucs); LUMINIȚA DUMITRIU, *Der*

mittelalterliche Schmuck des Unteren Donaugebietes im 11.-15. Jahrhundert (Muzeul Național de Istorie a României, Monografii II), București, 2001, 185 p. + 11 fig. + 112 pl. (Victor Spinei); GHEORGHE I. CANTACUZINO, *Câmpulung. Vechi monumente și biserici*, Edit. Vreamea, București, 2002, 101 p. + foto (Gheorghe Lazăr); ANDREI EȘANU, VALENTINA EȘANU, NICOLAE FUȘTEI, VALENTINA PELIN, ION NEGREI, *Mănăstirea Căpriană (sec. XV-XX). Studiu istoric, documente, cărți, inscripții și alte materiale*; coordonator Andrei Eșanu, Edit. Pontos, Chișinău, 2003, 563 p. (Gheorghe Lazăr); *Stavropoleos. Ortodoxie, artă, comunitate*, vol. al II-lea, publicat de Fundația Stavropoleos și Edit. Meridiane, coord. protos Iustin Marchiș, București, 2002, 127 p. cu o bogată ilustrație (C. Bălan); ARISTIDE ȘTEFĂNESCU, MARIANA LAZĂR, *Mănăstirea Cotroceni: Un monument istoric dispărut*, Muzeul Național Cotroceni, București, 2003, 93 p. + 20 il. (Constanța Ghițulescu); ALEXANDRU EFREMOV, *Icoane românești*, Edit. Meridiane, București, 2003, 260 p. (C. Bălan); ION I. SOLCANU, *Artă și societate românească (sec. XIV-XVIII)*, Edit. Enciclopedică, București, 2002, 337 p. (Dan Floareș); IOLANDA ȚIGHILIU, *Între diavol și bunul Dumnezeu. Cler și cultură în Principatele Dunărene (1600-1774)*, București, Paideia, 2002, 311 p. (C. Bălan); TEREZA SINIGALIA, *Mihai Viteazul ctitor*, Edit. Vreamea, București, 2001, 80 p. + 2 pl. color (Ștefan Andreescu); SORIN ULLEA, *Un unicat în Ortodoxie: Piatra de mormânt din biserica Sfântul Nicolae Popăuți, 1492*, Edit. AXA, Botoșani, 2002, 16 p. (Ștefan Andreescu); *** *Szkolnictwo prawosławne w Rzeczypospolitej* (Învățământul ortodox în Polonia), editată de Antoni Mironowicz, Urszula Pawluczuk, Piotr Chomik, Białystok 2002, 256p. (Tatiana Cojocaru); MIHAELA GRANCEA, *Călători străini prin Principatele Dunărene, Transilvania și Banat (1683-1789). Identitate și alteritate*. Sibiu, Edit. Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2002, 341 p. (Paul Cernovodeanu); IOANA CRISTACHE-PANAIT, *Circulația cărții vechi bucureștene în Transilvania*, București, Edit. Biblioteca, 1998, 190 p. (Paul Cernovodeanu); ANTON PARAGINĂ, *Habitatul medieval la curbura exterioară a Carpaților în secolele X - XV*, Edit. Istros, Brăila, 2002, 146 p. + 59 pl. (Bobi Apăvăloaei); CHIRTOAGĂ, IOAN, *Din Istoria Moldovei de Sud-Est. Până în anii '30 ai sec. al XIX-lea*, Chișinău, 1999 (224 p.) (Ștefan Aftodor); VENIAMIN CIOBANU, ANGELA JIANU, *Impresii de călătorie la Dunărea de Jos, ale unui diplomat englez (1790-1791)* în „Cercetări istorice”, XVIII-XX (1999-2001), Iași, 2002, p. 261-282 (Paul Cernovodeanu); SORIN SIPOS, *Silviu Dragomir-istoric*, prefață de Ioan-Aurel Pop, Cluj-Napoca, Fundația Culturală Română, 2002, 440 p. (Centrul de Studii Transilvane, *Oameni care au fost, IV*) (Șerban Papacostea); HAYRI ERTEN, *Konya Şer'iyye Sicilleri ışığında ailenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı (XVIII y.y. ilk yarısı)* (Structura social-economică și culturală a familiei în prima jumătate a secolului al XVIII-lea în lumina registrelor cadiale de la Konya), Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001, XVIII + 222 p. (Adrian Tertecel); NURCAN ABACI, *Bursa Şehri'nde Osmanlı Hukuku'nun uygulanması (17. yüzyıl)* (Aplicarea dreptului otoman în orașul Bursa în secolul al XVII-lea), Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2001, XIV + 250 p. (Adrian Tertecel); YUSUF HALAÇOĞLU, *Osmanlılarda ulaşım ve haberleşme. Menziller* (Transportul și comunicațiile la otomani. Locurile de popas), Ankara, PTT Genel Müdürlüğü Yayınları, 2002, XII + 246 p. + 1 hartă (Adrian Tertecel); ZEKI

ÇELIKKOL, ALEXANDER DE GROOT, BEN J. SLOT, *It Began with the Tulip. The History of Four Centuries of Relationship between Turkey and the Netherlands in Pictures*, Ankara, Turkish Historical Society Printing House, 2000, XXIV + 358 p. + 121 il. (Adrian Tertecel); HALIL SAHILLIOĞLU, *Topkapı Sarayı Arşivi H. 951-952 tarihli ve E-12321 numaralı Mühimme Defteri*, İstanbul 2002, 458 p. + 16 p. facsimile (Anca Popescu); COLIN IMBER, *The Ottoman Empire, 1300-1650. The Structure of Power*, New York, 2002, 405p. (Anca Popescu); NICOLAS VATIN, *Les Ottomans et l'Occident (XVe-XVIe siècles)*, İstanbul, 2001, 196 p. (Anca Popescu); FLAVIUS SOLOMON, *Identitatea etnică și minoritățile în Republica Moldova. O bibliografie*. Fundația Academică „A.D. Xenopol”, Iași, 2001 [199 p.], volum apărut sub auspiciile Academiei Române, Institutul de Istorie „A.D. Xenopol”, în Seria *Acta et testimonia*, I, coordonată de Dumitru Ivănescu (C. Bălan); *Basarabia. Dilemele identității*, volum editat de Flavius Solomon, Alexandru Zub, în colaborare cu Sorin D. Ivănescu, Bogdan Schipor, Fundația Academică „A.D. Xenopol”, Iași, 2001, 324 p. (C. Bălan);

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE "NICOLAE IORGA"

STUDII ȘI MATERIALE
DE
ISTORIE MEDIE

VOL. XXI, 2003

SOMMAIRE

IN HONOREM

ȘERBAN PAPACOSTEA à 75 ans (<i>Virgil Ciocîltan</i>)	11
CONSTANTIN BALAN à 75 ans (<i>Paul Cernovodeanu</i>)	13

FAMILLE, SOCIÉTÉ, MENTALITÉS AU MOYEN AGE

CLAIRE DOLAN, Les testaments multiples en Provence: rythmes et temps individuels	15
VIOLETA BARBU, Systèmes successoraux en pays de coutume: la substitution en Valachie (1450-1650)	33
CONSTANȚA GHIȚULESCU, Les strategies de mariage dans la Valachie du XVIII ^e siècle. Etude de cas: Constantin Brezoianu vs. Marica Filipescu	47
GHEORGHE LAZĂR, Famille et sentiment dans l'Ancien Régime roumain. Notes sur le testament du Radu Goran Olănescu	57
ANDREEA IANCU, Bénédiction et malédiction des parents dans le discours testamentaire (Bucarest, fin du XVIII ^e - début du XIX ^e siècles)	67

PUISSANCES MARITIMES, PUISSANCES TERRESTRES (XIII-XVIII siècles)

RADU ȘTEFAN VERGATTI, Roumains, Bulgares, Coumans et Tatares au Bas Danube dans la première moitié du XIII ^e siècle	81
ANDREEA ATANASIU, Navires vénitiens et génoises dans le bassin de la mer Noire (XIII ^e -XIV ^e siècles)	103
OVIDIU CRISTEA, Considérations sur la participation vénitienne à la croisade de Nicopolis	117
MATEI CAZACU, (Paris), Venise et la Moldavie au début du XV ^e siècle	131
ȘTEFAN ANDREESCU, Un acte génois de 1453 ou les limites de la méthode quantitative	139
ANCA POPESCU, La flotte du Danube ottoman (XVI ^e siècle)	151
CRISTIAN LUCA, Quelques considérations en marge d'une lettre du prince Alexandre Lăpușneanu adressée au marchand crétan Leonin Servo, avec un accent particulier sur les implications politiques et économiques dans les Principautés Roumaines	161
EUGEN DENIZE, Les Roumains, la Sainte Ligue et les Ottomans à l'époque de la bataille de Lepanto (1570-1574)	173
ILEANA CĂZAN, Rapports et itinéraires autrichiens sur la situation stratégique des Pays Roumains (1716-1739) dans le contexte de la politique européenne de l'Empire de Habsbourg	195

VARIA

ALEXANDRU MAREȘ, Considérations en marge de deux précieux Tétraévangiles slaves	209
TUDOR - RADU TIRON, Une vieille emblème de Transylvanie et ses rapports avec l'héraldique de la famille de Hunedoara	223
ȘTEFAN S. GOROVEI, Un fondateur oublié de Putna et l'association aux attributs du pouvoir souverain	257
MARIA MAGDALENA SZÉKELY, Etienne le Grand et la Fin du Monde	271
MÁRIA PAKUCS, Florins et dinars dans les registres de douane de Sibiu au XVI ^e siècle. Courte démarche méthodologique	279
OANA RIZESCU, La construction de l'État par le contrôle des dettes. „Le gage” et les relations contractuelles en Valachie (XV ^e -XVII ^e siècles). Première partie: XV ^e -XVI ^e siècles	287
PETRONEL ZAHARIUC, « Le premier règne » de Gheorghe Ștefan (4/14 avril-21 avril/1 ^{er} mai 1653)	311
IONEL CÂNDEA, Cetatea Albă dans l'historiographie roumaine	327

RESTITUTIONS

†FRANCISC PALL, L'organisation politique, administrative, fiscale, judiciaire, militaire et ecclésiastique de la Transylvanie aux XIV ^e -XV ^e siècles	349
PETRE Ș. NĂSTUREL, Le couvent <i>Maicilor</i> de Bucarest. Mémoire historique	369
ADDENDA ET CORRIGENDA	379
COMPTES-RENDUS ET NOTES BIBLIOGRAPHIQUES	405

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE "NICOLAE IORGA"

STUDII ȘI MATERIALE
DE
ISTORIE MEDIE

VOL. XXI, 2003

CONTENTS

IN HONOREM

ȘERBAN PAPACOSTEA's 75 th Birthday, (<i>Virgil Ciocîltan</i>)	11
CONSTANTIN BĂLAN's 75 th Birthday, (<i>Paul Cernovodeanu</i>)	13

FAMILY, SOCIETY, MENTALITY IN THE MIDDLE AGES

CLAIRE DOLAN, Les testaments multiples en Provence: rythmes et temps individuels	15
VIOLETA BARBU, Systèmes successoraux en pays de coutume: la substitution en Valachie (1450-1650)	33
CONSTANȚA GHIȚULESCU, The Strategies of Marriage in Wallachia in the Eighteenth Century. Constantin Brezoianu vs. Marica Filipescu: A Case Study	47
GHEORGHE LAZĂR, Family and Sensitivity in the Romanian Ancien Regime. Remarks on the Last Will of Radu Goran Olănescu	57
ANDREEA IANCU, The Parental Blessing and Curse in the Testamentary Discourse (Bucharest, at the End of Eighteenth Century and the Beginning of the Nineteenth Century)	67

SEA POWERS AND LAND POWERS (13th-18th centuries)

RADU ȘTEFAN VERGATTI, Vlachs, Cumans, Bulgarians and Tartars at the Lower Danube in the First Half of the Thirteenth Century	81
ANDREEA ATANASIU, Types of Ships from Venice and Genoa in the Black Sea (Thirteenth-Fourteenth Centuries)	103
OVIDIU CRISTEA, Venice and the Crusade of Nicopolis.....	117
MATEI CAZACU, (Paris), Venise et la Moldavie au début du XV ^e siècle	131
ȘTEFAN ANDREESCU, A Genoese Document of 1453 or About the Limits of the Quantitative Method	139
ANCA POPESCU, The Flotilla of the Ottoman Danube in the Sixteenth Century	151
CRISTIAN LUCA, Some Notes on a Letter of Prince Alexander Lăpușneanu to the Cretan Merchant Leonin Servo, with a Special Focus on the Political and Economic Implication in the Romanian Principalities	161
EUGEN DENIZE, The Romanians, the Holy League and the Ottomans in the Age of the Battle of Lepanto (1570-1574)	173
ILEANA CĂZAN, Reports and Austrian Travel Accounts Concerning the Strategic Positions of the Romanians Principalities (1716-1739) on the Background of Habsbourg European Policy	195

VARIA

ALEXANDRU MAREȘ, Reflections on Two Valuable Slavonic <i>Four Gospels</i>	209
TUDOR-RADU TIRON, An old Transylvanian Coat-of- Arms in Brasov and Some of its Connections with the Heraldry of Hunedoara Family	223
ȘTEFAN S. GOROVEI, A Forgotten Founder at the Putna monastery and the Association at the Sovereign Power	257
MARIA MAGDALENA SZÉKELY, Stephen the Great and the End of the World	271
MÁRIA PAKUCS, Money of Account in the Customs Register of Sibiu in the Sixteenth Century	279
OANA RIZESCU, The Construction of the State through the Control of Financial Liabilities. The Legal Guarantees in Wallachia from the Fifteenth to the Eighteenth Centuries. Part. I: Fifteenth to Sixteenth Centuries	287
PETRONEL ZAHARIUC, "The First Reign" of Gheorghe Ștefan (4/14 April – 21 April/1 May 1653)	311
IONEL CÂNDEA, Cetatea Albă in Romanian historiography (II)	327

RESTITUTIONS

† FRANCISC PALL, The Organisation of Transylvania in the Fourteenth-Fifteenth Centuries Political, Administrative, Financial, Military and Ecclesiastical Aspects	349
PETRE Ș. NĂSTUREL, Maicilor Cloister in Bucharest: A Historical Presentation	369
ADDENDA ET CORRIGENDA.....	379
REVIEWS AND BIBLIOGRAPHICAL NOTES.....	405